

Records d'una escola

ROSA VILA

INTRODUCCIÓ

En el vintè aniversari de l'Escola Mowgli, va ser editat un llibre per l'Associació de Pares d'Alumnes, titulat *Escola Mowgli. Una escola catalana a Igualada (Anoia)*. En aquest llibre no hi manquen, per cert, els elogis a l'Escola manifestats per diferents persones. Sobretot, hi ha l'elogi del president Jordi Pujol i de personalitats del món de l'ensenyament que cal tenir en compte.

La Irene Solanes, en el seu article "Eina d'educació al servei d'uns ideals" de l'esmentat llibre, deixa patents els ideals de l'Escola d'una manera molt específica i detallada. Tornar, ara, a escriure sobre l'Escola Mowgli repetint els ideals exposats per la Irene semblaria pedant per part meua. Hi he d'afegir, això sí, que també vaig aportar a l'Escola coneixements apresos a l'escola Sant Gregori de Barcelona i, és clar, una formació humana i personal, que tothom adquireix de diferents maneres o formes d'experiències de la veritable escola de la vida.

Per poder començar, l'Escola Mowgli va comptar, per mitjà de la Irene, amb la generositat del matrimoni Sagristà, que es pot dir que mai no ens va cobrar lloguer de la casa que ens va deixar. Les primeres despeses econòmiques per condicionar l'Escola, juntament amb els primers materials escolars, van ser més o menys d'unes seixanta mil pessetes. A part dels materials que havíem elaborat les mestres, aquesta quantitat de diners va sortir de la Irene Solanes, de la Glòria Biosca i de mi mateixa.

La pedagogia a què aleshores aspiràvem en el camp de l'educació no era altra que reprendre el camí o seguir les petjades de les escoles actives que ja funcionaven abans de la guerra de 1936, i prohibides després de la guerra pel règim franquista. A Barcelona conec persones que encara recorden amb admiració i amb molta estimació l'Escola Blanquerna, dirigida per Alexandre Galí, com també hi ha persones a Igualada que recorden amb molta estimació l'Ateneu Igualadí, esmentat precisament per Galí en el llibre segon de la seva obra completa *Història de les Institucions i del moviment cultural a Catalunya 1900-1936*.

Començar, doncs, una escola activa, catalana, amb arrelament i estimació al país, era gairebé impossible en l'època que vivíem —als inicis dels anys seixanta—, quan era prohibida la nostra llengua a les escoles i quan les mestres eren preparades i examinades pel "Magisterio español". Havíem de vigilar, sobretot, tots els entrebancs que poguessin sorgir de les inspeccions. En el nostre cas, a Igualada, vam tenir molta sort de tenir per inspectora Doña Amparo Rahola, a qui he considerat sempre com una gran persona, que no només va fer la vista grossa en les inspeccions sinó que em va ser de gran ajuda en advertir-me de les moltes denúncies que, com a escola catalanista, teníem a la inspecció, obstaculitzant així el reconeixement de l'Escola. Ella em va assessorar del que havia de fer.

Tornant a aquest "posar en pràctica uns ideals" i transmetre'ls a través d'unes vivències escolars als alumnes, tret del primer any, vaig ser seguida i acompanyada per unes noies magnífiques

i preparades com la M. Àngels Gual, la Concepció Pujó i la M. Dolors Solà. De mica en mica va anar augmentant el nombre de mestres amb els quals es va poder fer un equip que anava posant cos a la base del que havia de ser l'Escola. Una escola no la fa una persona sola, sinó el conjunt d'un equip de mestres, seguint, això sí, uns principis que l'esperit de l'Escola ha de reflectir i mantenir sempre.

Serveixi tot això com a introducció d'uns textos que recullen unes senzilles experiències viscu- des el primer curs 1961-62, amb uns alumnes que encara les recorden molt bé. Ells m'han demanat que ho fes. Hi afegeixo al final —i sota el títol de *Lligams*— un text escrit fa una vintena d'anys i que parla sobre la relació amb Pere Puig Quintana i M. Teresa Sàbat durant el curs 1965-66.

LA PRIMERA CLASSE

De com va néixer posar noms a les diferents classes

A l'entrada, al rebedor, hi ha una cadireta on seu una nina de roba molt graciosa que ens ha fet la Maria Àngels Gual. Porta posada una bata com la dels alumnes. Tots miren la nina, però ningú no ha gosat tocar-la. Prenc la nina, entrem a classe i seiem. La nina no té nom, entre tots n'hi busquem un i es decideix anomenar-la Esther. La nina parla, està molt contenta del nom que li han posat. Vol ser l'amiga dels nens i les nenes. L'Esther vol ser com una més a classe (o són ells, els alumnes, que ho volen).

—Síiiiiiiiiii!

Ja veuen que és la Rosa qui parla, simulant la veu, però passada la primera sorpresa, segueixen al seu lloc amb un somriure. Els agrada. Els diverteix.

Resulta que l'Esther sap moltes coses: els explica el conte d'un bosc ple de follets. Els diu com són d'entremaliats i divertits, els follets. Són molt juganers i sempre estan de gresca. Ah!, però també saben ser silenciosos, responsables, i fer les coses ben fetes quan cal. Ho comparteixen tot entre ells i fan el que poden per ajudar els altres i... sabeu què els agrada més de tot? Anar a descobrir coses! Sempre volen anar de descobriment pertot arreu.

En acabar el conte dels follets, l'Esther pregunta:

—Quan siguem a classe, voleu que ens convertim tots en follets?

I, com és natural, tots els nens responen:

—Síiiiiiiiiii!

—Bé, doncs, farem quatre grups. Cada grup serà del color de les cadires que hi ha a cada taula i que vosaltres mateixos heu escollit: blaus, grocs, vermells, verds. Jo seré de tots els grups.

A partir d'aquest moment tots seriem, juntament amb l'Esther, els protagonistes de tirar endavant l'escola activa somniada.

LA REFLEXIÓ

Teníem un gran camp per treballar, sobretot a parvulari, on ja s'ha fet tard si abans dels sis anys no s'han treballat el desenvolupament dels sentits, la motricitat, l'equilibri, el llenguatge, els reflexos...

Entrava també, en aquest camp, exercitar la memòria, el coneixement dels colors, de les formes, els nombres, els centres d'interès, preparar les excursions, les sortides setmanals, l'afany de descobriment de les coses, descobrir i estimar els altres, saber compartir, transmetre il·lusió... Aleshores, per a l'escola activa, no

hi havia tant material escolar a l'abast com hi ha ara: fitxes, llibres... Era qüestió d'espavilar-se. Cercàvem l'experiència dels grans pedagogs que ens havien precedit amb els seus llibres. Bevíem de les fonts d'Alexandre Galí, d'Artur Martorell. En el meu cas, de Jordi Galí i l'escola Sant Gregori on havia treballat tres anys.

Amb tot, quan et trobes davant d'uns infants que tot just desperten a la vida, que et miren amb uns ulls plens d'innocència i confiança, et fas conscient de la gran responsabilitat que tens al davant. I llavors, més que la preocupació pel que has d'ensenyar, et preocupa poder-ho reflectir amb tota naturalitat. En definitiva, és adonar-se que aquest gran camp del descobriment que hi ha per treballar és dins d'un mateix, és l'enriquiment d'un mateix dia a dia per poder-ho comunicar als infants.

I quan al capvespre repasses tot el que s'ha viscut aquell dia, et vénen a la memòria una per una totes aquelles carones i et preguntes: "Tot ha sortit bé avui? Què has fet malament?" I saps que sempre t'has d'esforçar per adquirir cada vegada més la reflexió.

LES CANÇONS

La mútua comunicació no va ser gens difícil. La troballa de posar nom a la classe va ser oli en un llum.

Quan havia de renyar o cridar l'atenció a algú no en deia mai el nom sinó que deia: "A la taula dels follets blaus (per dir un color), hi ha un follet que..." Quan els altres grups ho sentien, miraven l'anomenada taula però ja no veien res, el follet s'havia donat per entès i es posava quiet i ordenat com si no hagués trencat mai cap plat (sempre hi ha algú que has d'avisar més que els altres i s'ha d'anar molt amb compte que no quedi marcat com el tremendot i dolent de la classe).

El dia que la classe estava esvalotada o cridaven massa, els deia cantant "Els follets del bosc ara dormen, ara dormen... els follets del..." I de seguit, en sentir-me, creuaven els braços sobre la taula i amagaven el cap. Passats uns minuts, tornava a cantar "De bon matí em llevo i em passa la son..." Llavors aixecaven el cap amb un somriure i feien veure que es llevaven tot fregant-se els ulls i seguint la cançó amb gestos.

Aquest mètode els encantava, els tranquil·litzava i l'ordre tornava a la classe.

Els matins, quan ja havien arribat tots, amb les bates posades i tothom dret al seu lloc, cantàvem una cançó donant gràcies per la natura, amb lletra extreta del càntic de Sant Francesc. En acabar, es repartien les diferents responsabilitats per grups i, ja asseguts cadascú al seu lloc, començaven les activitats del dia.

Al migdia, mitja hora abans de marxar a casa, cantàvem cançons amb gestos que els feien riure molt.

No era així a la sortida de la tarda, quan, ja preparats per sortir de l'escola, els cantava la cançó de "Les clarors de la nit, en omplir les muntanyes i valls... tot dorm, no fem brogit". En sentir-me cantar, i sempre somrient, simulaven dormir sobre la taula. En veu baixa cridava pel nom de pila el nen o nena a qui venien a buscar. S'aixecava en silenci i, després de deixar la cadira ben posada sense fer soroll, marxava dient "adéu" mentre em donaven la mà.

L'ESTHER

L'aprenentatge dels colors i de les formes, el fèiem jugant a:

—Veig, veig...

—Què veus?

—Una cosa de color...

O bé: “Una forma rodona com...”, i llavors buscàvem diferents objectes de forma rodona.

Els agradava tant el joc, que molts d'ells continuaven jugant a casa seva. Més d'uns pares m'ho havien comentat.

A la classe de llenguatge, a més de les cançons que cantàvem tot fent gestos per exercitar la memòria i en comentàvem la lletra, hi havia una estona de conversa, que acostumava a ser els dilluns, per parlar del dissabte i diumenge: com havia anat?, què havien fet? Per aconseguir una conversa més íntima, fèiem una rotllana asseguts a terra. Però costava molt mantenir l'ordre dels infants, ja que tots volien parlar alhora i els costava escoltar els altres. Això em va fer pensar en l'Esther (la nina) i em va anar de meravella. Començava a parlar l'Esther i els infants s'hi identificaven tant que li ho explicaven tot, no sols el que havien fet el cap de setmana, sinó que abocaven tots els seus problemes, les pors i les alegries. Fins i tot el més tímid s'atrevia a parlar-li. Ningú no es reia de ningú i tots escoltaven.

Jo també explicava a la nina com si fos una més de la classe.

Quan calia, l'Esther els feia una renyada, els animava o felicitava. Anunciava projectes i els demanava l'opinió, els preguntava què els agradava més de l'escola, què no els agradava, què no els agradava de la senyoreta Rosa... Per a ells, la nina va ser una expressió alliberadora. Per a mi, un valuós mitjà de comunicació, un tresor que em permetia conèixer més els infants.

L'ESTUFA

Una de les coses més boniques que recordo d'aquell primer curs 1961-62 és la manera com aquells infants van viure el problema de l'estufa de llenya.

Hi havia dies que em costava molt d'encendre el foc, bé fos pel temps que feia (la llenya era humida) o perquè jo no hi tenia gaire traça. El cas és que s'acabaven les teies, el foc no s'havia encès i la feina era meva. Els tenia tots al voltant de l'estufa, més pendents del que jo feia que del fred que poguessin tenir. Ells em trobaven molt valenta, perquè posava les mans dins l'estufa per treure la llenya ofegada.

Em volien ajudar i cada dia em portaven branquillons, revistes, pinyes seques, closques de fruits secs o teies que demanaven a casa. Ho vivien tant, fins i tot a casa seva que, un dia... sorpresa!, ens va aparèixer un pare amb un sac de carbó carregat a l'espatlla.

Després ja compràvem carbó i llenya seca, jo vaig aprendre més d'encendre aquella estufa i el problema es va acabar, però ells continuaven portant tot el que trobaven.

De tant en tant els deixava alimentar i atiar el foc. Contemplàvem per uns minuts el canvi de colors de les flames i, amb els ulls tancats, escoltàvem l'espetec de les espurnes. Tot plegat, encara que semblava que no té importància, per a mi en tenia molta: era fer viure i buscar solució tots junts a un petit problema de l'escola.

L'ARBRE MORT

Temps de tardor, època de la poda. Una mare telefona:

—Rosa, hem podat els arbres i n'hem tallat un de petit, molt sec, que ja era mort. Els meus fills hi jugaven molt, amb aquest arbre, i han tingut un disgust. No el volen llençar, no els he pogut convèncer i al final ens hem enfadat. L'hem carregat al cotxe i te'l portem a l'escola. Segur que tu sabràs

què fer-ne. Em sap molt de greu; en tot cas, telefona'm i el vindré a buscar...

Tot just penjar el telèfon, arriben els nens amb l'arbre i amb cara de circumstàncies m'expliquen el cas. En acabar em diuen:

—Oi que tu no el llençaràs?

I jo responc:

—Veurem què hi podem fer.

No podia decebre aquella confiança que els nens em dipositaven, havia de pensar una idea per no trencar l'esperança que es podia fer alguna cosa amb l'arbre.

Vaig demanar un cubell gran de fusta a en Gaspar Vilarrúbias i el vaig omplir no sé si de terra o de pedres. El cas es que hi vam fer aguantar l'arbre i el vam col·locar en un racó del rebedor. Era finals de novembre, Nadal ja s'apropava, així que amb papers de colors i cartolines, vam retallar estrelletes, espelmetes, boles... i vam ornamentar l'arbre. Tot ple de colors, va quedar d'allò més bonic i alegre. I, ves per on, l'arbre vell es va convertir en arbre de Nadal. El nostre arbre de Nadal! En una postadeta al costat de l'arbre, hi teníem també el pessebre fet pels infants amb plastilina. Els Reis, dalt del cavall, van quedar tan bonics!

Passat l'hivern, l'arbre estava tan deteriorat que tots van estar conformes que ja l'haviem de treure. Ens havia fet molt servei. El vam cremar. I recordant-lo en vam fer un de gran amb paper d'embalatge que vam pintar entre tots, el vam posar a la paret i l'anàvem vestint segons l'estació de l'any.

SANT NICOLAU

Celebràvem el dia de Sant Nicolau representant la cançó que narra el miracle d'aquest sant que torna la vida a uns petits infants, morts per un carnisser. Una vella festa que ja celebraven les primeres escoles actives. A Montserrat celebren el dia del Bisbetó.

Aquest dia va ser alegre i divertit. Havíem passat tot el matí elaborant amb paper pinotxo, paper de xarol i cartolines el vestit, capa, bàcul i mitra de Sant Nicolau i assajant la cançó que representàriem a la tarda i que ja feia dies que cantàvem.

A la tarda, després de la representació, quan Sant Nicolau repartia les mandarines, van trucar a la porta. Era l'escombriaire que, amb paciència, silenciós, dret al portal, esperava que un nen o nena buidés les papereres dins del seu cabàs.

Abans d'obrir la porta els vaig dir: "Em sembla que a Sant Nicolau li agradaria molt de conèixer aquest senyor tan amable que, sense que ningú no li ho demani, puja cada tarda per fer-nos un servei i nosaltres ni tan sols sabem com es diu, ni li hem donat les gràcies".

No cal dir que, quan vaig obrir la porta, van sortir tots al rebedor per fer-lo entrar. El bon home, en un tancar i obrir d'ulls, es va trobar envoltat d'infants i amb Sant Nicolau que li ofería mandarines tot preguntant-li com es deia:

—*Me llamo Amador*— va dir. Els infants es van donar a conèixer i li van explicar la festa que celebràvem.

El bon Amador no s'hi veia de sorprès i de content. I va marxar amb les mandarines de Sant Nicolau, acompanyat fins a la porta per tots els infants.

D'ençà d'aquell dia, cada tarda el nen o nena que li tocava treure les papereres, sempre tenia coses per preguntar o coses per explicar al Sr. Amador.

Va ser una diada de Sant Nicolau molt bonica i completa.

L'AMIC DE L'ESCOLA

El matí o la tarda de la setmana que sortíem de l'escola per anar de descobriments, si ens trobàvem el Sr. Amador, els nens li explicaven on anaven sense deixar de caminar, arreglerats en fila, de dos en dos, agafats de la mà. Ell, des de dalt del carro, anava seguint la conversa fins que ens separàvem. Si el veien de més lluny, el cridaven, ell els saludava i responia *Adiós, muchachos*. El Sr. Amador era l'amic de l'Escola.

Un dia telefona una mare:

—Rosa, el Joan ve sol a l'escola, diu que només ha d'arribar al final del passeig i que ja és prou gran per poder-ho fer tot sol i a peu. No he quedat tranquil·la, avisa'm si et plau, quan arribi.

El Joan va trigar una estoneta a arribar. Li vaig dir:

—Joan, la mare ha telefonat. Ja sé que has vingut a peu, però fas tard i ens has fet patir.

—He trobat el Sr. Amador pel camí!

—I per això has fet tard?

—He pujat dalt del carro i hem anat parlant fins a la cantonada de l'escola.

Així de senzill! Aquell dia, a l'hora del dibuix lliure, més d'un nen o nena van dibuixar el Joan dalt del carro amb el Sr. Amador.

Quan l'escola va canviar de lloc, no vam veure més el bon Amador, ja sia perquè l'home s'havia jubilat o bé perquè els cavalls amb carro ja havien deixat de circular per la ciutat.

LLIGAMS

El Sr. Galí va trucar des de Barcelona un matí del curs 1965-66. Era molt d'hora. Breu i precís va dir:

—Rosa, pujaré amb el tren de les 8. A les 10 seré a Igualada. Combina't les coses per tenir el dia lliure. Ja t'ho explicaré.

Quan vaig ser a l'estació em va cridar l'atenció un senyor que havia baixat d'un dos cavalls, pel seu aire distingit i noble. Em preguntava qui devia ser.

A l'arribada del tren, ens atansàrem tots dos vers el Sr. Galí, que venia somrient, amb el seu caminar tan peculiar. Quina abraçada es van fer després, mentre tots dos ens miràvem sorpresos. El Sr. Galí em va agafar pel braç i va dir:

—Tinc molt d'interès que coneguis el Sr. Puig Quintana.

Jo havia sentit parlar del Sr. Puig Quintana i ell havia sentit parlar de l'Escola, però no ens coneixíem, i vet aquí que el Sr. Galí havia pujat expressament aquell matí amb la idea que ningú més que ell ens havia de presentar.

Vam pujar en el dos cavalls i vam anar directament cap a Orpí. Durant el viatge, el Sr. Galí parlava de l'Escola i em deia:

—Quan arribi l'hora de fer conèixer el país als nois i noies, aquí tens l'home. Crec que poden aprendre moltes coses de la terra a Orpí, sempre que el Sr. Puig hi estigui d'acord.

La M. Teresa Sàbat, amb l'Antònia i en Pip —el gos— ens van donar la benvinguda davant la porta d'una casa molt bonica i austera. Al cap d'una estona d'estar a dins, m'adonava de la dignitat i acolliment que respirava tota la casa, amb aquell aire tan personal del matrimoni que feia que t'hi trobessis tan bé.

Aquell va ser un dia dels que no s'obliden mai. Quantes coses vaig aprendre! Quin fruit amb aquella conversa entre el Sr. Galí i el matrimoni Puig Quintana! Per a mi va ser una classe extra d'història,

cultura, humanisme. Quants personatges van passar aquella tarda durant aquella conversa! I quin judici més respectuós tenien per part de qui les anomenaven, encara que no sempre estiguessin d'acord amb les seves idees! Sovint repetien: “Davant d'aquest fet” —o bé—: “Davant d'aquesta persona, diguem *châpeau*”, i ho deien amb una cara i un somriure tan deliciós, que a mi em meravellava.

Quina manera d'estimar el país! Anaven fent un repàs de tota una tasca dedicada amb amor i duresa, a través d'una vida en la qual no van mancar sofriments ni sacrificis. Mentre els escoltava, jo sentia l'admiració d'un infant davant d'uns gegants.

Avui em sento privilegiada d'haver estat present en aquella conversa, que crec que el Sr. Galí tenia interès que jo escoltés. El mestre m'alliçonava de la manera més senzilla i bonica que mai s'hagués pogut fer.

Era molt tard quan el Sr. Puig Quintana em va acompanyar a Igualada. El Sr. Galí va passar la nit a Orpí i, l'endemà al matí, va venir a l'Escola. Quan a la tarda l'acomiadava a l'estació, em deia:

—No deixis d'anar a Orpí per qualsevol problema que tinguis sobre l'Escola pel que fa a ensenyar a estimar la terra als nens.

Aquell any, pel temps de la verema, vàrem anar a Orpí amb els alumnes d'ingrés de batxillerat. El Sr. Puig Quintana va estar molt content i, després de collir els raïms, ens va fer una gran explicació de com es feia el vi.

Per aquell temps, el curs escolar passava per la gran incògnita sobre si se seguiria endavant amb el batxillerat i també sobre la construcció d'un nou edifici, ja que el que teníem se'ns feia petit. La incògnita va començar a finals del curs anterior, en què van tenir lloc un seguit de reunions amb pares, molt esperançadores. En Jaume Font, de Barcelona, va venir a petició meva per assessorar un grup de pares sobre diferents opcions econòmiques de les quals s'haurien d'encarregar ells. El Sr. Font va presentar amb amplitud i optimisme el tema perquè tothom hi pogués reflexionar.

Finalment, en una reunió de pares a l'Escola d'Adoberia, convocada per dues juntes de pares constituïdes per estudiar els dos problemes esmentats —el nou edifici i l'economia de l'Escola—, ens van exposar les conclusions amb xifres i la possible manera de realitzar-ho. Es van fer votacions i el resultat fou del tot positiu: sí a l'edificació i sí a tirar endavant amb l'economia. Després van aparèixer els trencacolls i es va haver de dir no a edificar, de moment, per no anar en contra d'un dels principis de l'Escola en el sentit de tenir les portes obertes a totes les possibilitats econòmiques.

L'economia es va solucionar apujant les quotes dels alumnes i, pel que fa a començar el batxillerat, les juntes de pares van dir que no, per raons que ara no cal esmentar.

Malgrat tot, contràriament a la decisió dels pares, vaig nedar contra corrent, i em vaig embranchar a llogar la torre de la família Vilanova al passeig Verdaguer, on encara avui hi ha ubicada l'Escola Mowgli. Vaig córrer el risc i vam començar el batxillerat. Sempre animada pels mestres d'aleshores —que també la volien— i pel Sr. Galí —que insistia en l'Escola completa, fins a la universitat. Així vam començar el sisè curs de l'Escola.

El Sr. Galí va tornar per la diada de Sant Jordi, per conèixer el nou local. Jo estava molt preocupada. Teníem problemes. Després de dinar, tots dos vam sortir de l'Escola i el vaig acompanyar a la Hispano Igualadina perquè volia ser d'hora a Barcelona per felicitar el seu fill Jordi. En acomiadar-nos, em va donar un missatge per al Sr. Puig Quintana tot recomanant-me una altra vegada que no deixés d'anar-lo a veure per qualsevol problema que sorgís. Estrenyent-me les mans, em va dir:

—Marxo content. Totes aquestes angoixes volen dir que l'escola és viva. Si m'haguessis dit que tot anava molt bé, que tot era bonic, hauria marxat trist pensant que no era així. Tota escola, en créixer, té sempre molts problemes. Endavant! Sigues valenta!

Va ser la darrera visita del Sr. Galí.

Pocs dies després del seu traspàs, el matrimoni Puig-Sàbat va venir a Igualada i vaig saber per ells que el Sr. Galí havia dit al Pere que no deixés mai de veure'm i de venir a l'Escola. Com aquell qui res, el Sr. Galí havia creat un lligam de bo de bo.

En Pere i la M. Teresa venien sovint a l'Escola, i jo anava a Orpí. Vaig demanar a en Pere que fos el conseller oficial de l'Escola. Va acceptar i ho vam comunicar a tots els pares i mestres d'aleshores, que el van acceptar molt bé.

L'economia, en part a causa del lloguer de la torre, ens angoixava. Un dia va sorgir la gran idea. En Pere va venir a l'Escola i em va dir que ens havíem de veure per parlar. Vaig pujar a Orpí. En Pere no deixava de pensar en l'Escola, sobretot en el problema econòmic i, juntament amb la M. Teresa, em van oferir el Mas Capell per instal·lar una escola, la gran escola per fer homes i dones conscients, capaços de pensar i córrer el risc per tot allò que fos ventat i just. Quantes il·lusions i quants projectes! Una escola amb molta vida a l'aire lliure i de preparació per a la vida, on els nois i noies combinarien el treball d'escola amb el treball de la granja i de la terra per ajudar al manteniment de l'Escola. Un internat on els alumnes tinguessin la porta oberta per quan volguessin anar a dormir a casa. Un lloc on aprenguessin a ser lliures i a estimar el país i, amb ell, tot el món, aptes per al servei de la societat. Com rèiem pensant en el projecte d'en Pere, de posar tobogans a les finestres perquè els nois i noies sortissin a l'exterior a l'estil de Tom Sawyer. En Pere Puig Quintana va començar a preocupar-se per aconseguir aigua per al Mas Capell i va fer passos a Barcelona per tirar endavant aquest projecte i per a un altre que li bullia al cap: fer una comunitat de pagesos a Orpí.

Ens reuníem a Orpí amb l'arquitecte Lluís Albín, que ens feia l'esbós de com havia de ser el prefabricat, perquè no costés tants diners. Els nois i noies que ho van viure, ho deuen recordar i també els pares i mestres amb qui vam parlar-ne.

Però no va poder ser. Tot i disposar d'un gran terreny i de la personalitat d'en Pere Puig Quintana amb nosaltres, no va poder ser. Costava massa diners, i els diners no sortien.

I vam passar a ser per a tots uns somniadors d'utopies. En Pere, sovint deia:

—Qui té idees no té diners i qui té diners no té idees, almenys d'aquest tipus.

I feia aquell somriure d'ell, tan peculiar. Però vam portar sempre una recança a dins per no haver realitzat els nostres somnis.

Com que l'amor, quan és de debò, es transmet, a Orpí tothom que hi anava estimava l'Escola, fins i tot en Tonet Miserachs ens recitava els versets d'*El llibre de la jungla* de memòria, juntament amb en Pere. Quines vetllades tan boniques que passàvem!

La M. Teresa, l'Antònia i en Pere no van faltar mai a les nostres festes nadalenques, fires de Sant Jordi, Sant Nicolau —que un any ens va arribar dalt del tractor d'en Pere i conduït per ell.

En Pere ens va fer uns cursets d'història de Catalunya per als mestres, alumnes més grans de l'Escola i pares. La M. Teresa ens va solucionar un problema durant dos cursos, donant classes d'anglès.

Com a conseller de l'Escola, en Pere presidia totes les reunions de les juntes de pares amb mi, i d'altres amb pares sense que jo hi fos. No m'ho va ocultar mai. Amb gran fermesa i rectitud, m'advertia quan m'equivocava i m'encoratjava quan no havia d'acceptar alguna proposta. D'aquestes reunions, n'hi va haver de molt boniques i positives, dignes de recordar, i també n'hi va haver de molt tristes.

A Orpí s'hi van fer bivacs amb alumnes i Roques de Consell, acompanyades d'en Pere i comentades després amb ell per al bé dels alumnes.

En Pere, tan intel·lectual i amb una personalitat tan gran, es feia infant amb els infants. No va faltar mai a visitar els campaments d'estiu dels Mowglis i fins i tot va arribar a participar en els jocs

amb elegant senzillesa. Recordo, ara, el joc del dia universal en què tots anaven disfressats. En l'àpat del capvespre ens van donar la gran sorpresa: juntament amb el matrimoni Vilanova-Marimon, els Puig Quintana venien amb dues cistelles curulles d'exquises fruites. A més a més, el matrimoni Vilanova venia disfressat, amb gran joia dels nens i nenes del campament.

I aquell altre joc, també al capvespre al voltant del foc, on els nois i noies, vestits d'indis, competien entre si passant per diferents proves. Al final, en Pere es treia del cap aquell magnífic plomall confeccionat per la M. Teresa i el posava al cap del guanyador

El darrer campament a què van assistir va ser a la Llacuna. Arribava el vespre i semblava que es presentava tempesta. Els petits dormien i els trons i la pluja els van despertar i, com ploguts del cel, van aparèixer els Puig Quintana. Quina moral ens van donar! Ens van col·locar tots dins l'espai que ens feia de cuina i ens vam posar a cantar. A poc a poc, la tempesta va amainar. Ells van quedar-se. Les cançons eren divertidíssimes i els nanos les van representar durant molt de temps. Ens van ense-nyar molts cants d'ocells i ens van explicar moltes coses. No ens van deixar fins molt tard de la nit, quan la tempesta ja era ben calmada.

Poc temps després, en Pere va començar a trobar-se malament. No va poder assistir tant a l'Escola, però amb Mn. Malgosa pujàvem a Orpí de tant en tant. Es van elaborar per segona vegada uns estatuts amb els principis de l'Escola, revisats per uns membres de la junta i enviats a tots els pares.

Un dia, parlant de la mort amb Mn. Malgosa, en Pere deia:

—Penso que serà la meva darrera aventura i m'intriga pensar com serà.

En Pere Puig Quintana coneixia l'Escola amb tots els seus defectes, virtuts i problemes, millor que cap pare. Tot i tenir el llegat del Sr. Galí, mai no es va sentir amb cap dret per sobre d'ell i sí amb l'obligació d'ajudar i estimar el que ell veia com un lloc de formació humana. La seva participació durant deu anys —els quatre darrers, més en esperit que en actiu a causa de la seva malaltia— va ser d'allò més generosa i responsable.

Ja ets arribat a la teva darrera aventura, Pere. Bona cacera! Per a mi has estat conseller, l'amic, l'Akela. El dia del teu traspàs, mentre contemplava la terra que et colgava, no podia deixar de pensar en el dia que el Sr. Galí ens va presentar i en en Tonet Miserachs que tant enyoraves, i recordava aquell passatge del *Llibre de la jungla* quan l'Akela mor: “Bona cacera” —digué Faó com si Akela encara visqués. Després, adreçant-se als altres damunt l'espatlla mossegada, cridà: “Udoleu, que ho sàpiga la jungla. Aquesta nit ha mort un LLOP”.

Com Faó, jo també sento ganes de cridar:

—Diguem-ho! Que se sàpiga. Amarat sota aquesta terra d'Orpí, hi ha un HOME. *Châpeau*.

ROSA VILA I NAVAL (Barcelona, 1927). Ha estat mestra d'infants. Va treballar durant tres anys a l'Escola Sant Gregori de Barcelona. Educadora dins l'escoltisme de nois de 8 a 12 anys. Durant setze anys va ser directora de l'Escola Mowgli, d'Igualada.